

Sukces EFHR w walce o prawo do oryginalnej pisowni nazwisk. Kolejne orzeczenie przyznało prawo do nazwiska z literą „w”

zw.lt/wilno-wilenszczyzna/sukces-efhr-w-walce-o-prawo-do-oryginalnej-pisowni-nazwisk-kolejne-orzeczenie-przyznalo-prawo-do-nazwiska-z-litera-w

3 listopada 2021

Fot. BNS/Irmantas Gelūnas

W niniejszej sprawie sąd stwierdził, że Wnioskodawcy zawarli związek małżeński w 2015 roku. Podczas procedury rejestracji małżeństwa w Urzędzie Stanu Cywilnego, skarżąca została poinformowana o tym, że nie otrzyma brytyjskiego nazwiska po mężu w oryginalnym brzmieniu, tj. „Uwase” i w zamian zaproponował jej litewskie brzmienie nazwiska – „Uvase”. Na skutek tego wnioskodawczynie zachowała swoje dotychczasowe nazwisko. W marcu 2021 roku skarżąca złożyła wniosek w Urzędzie Stanu Cywilnego Administracji Miasta Wilna o zmianę nazwiska na „Uwase”. Urząd postanowił odrzucić wniosek, stwierdzając, że nie ma prawnych możliwości jego uwzględnienia. Małżeństwo mieszkające na co dzień w Wielkiej Brytanii posiada dwójkę dzieci: córkę i syna. W marcu tego roku skarżąca zwróciła się z jeszcze jednym wnioskiem, tym razem dotyczącym zarejestrowania narodzin obydwu dzieci na Litwie pod nazwiskiem „Uwase”. Urząd ponownie odrzucił wniosek z powodu braku podstawy prawnej. Wnioskodawcy podnoszą, że wyżej wymienione ustalenia naruszają prawa rodzinne i uzasadnione interesy skarżących.

Ustawodawstwo krajowe Republiki Litewskiej chroni prawo osób fizycznych do nazwiska i innych aspektów ich tożsamości. Dokładna podstawa prawna to **artykuł 2.20(1) Kodeksu Cywilnego Republiki Litewskiej, który stanowi, że każdy człowiek ma prawo do swojego imienia. Pojęcie „imię” jest interpretowane szeroko i obejmuje nie tylko imię (imiona), ale również nazwisko i pseudonim.** Natomiast punkt 23 Zasad rejestracji aktów stanu cywilnego, zatwierdzonych rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości Republiki Litewskiej z dnia 28 grudnia 2016 roku traktuje, że akty stanu cywilnego sporządza się w języku litewskim. Stąd, Urząd Stanu Cywilnego nie był w stanie sprostać żądaniom skarżącej i zaproponował nazwisko „Uvase” – przystosowane do języka litewskiego, w którym litera „w” nie istnieje. Tak więc, **z jednej strony, obecnie obowiązujące ustawodawstwo krajowe nie przewiduje możliwości dokonywania wpisów w aktach stanu cywilnego w alfabecie nielitewskim, z drugiej strony istnieje szereg aktów szczebla międzynarodowego, które chronią prawo do nazwiska w niezmienionej formie.** Ze względu na wyzwania, jakie stawia współczesne społeczeństwo, litewski sąd nie kierował się w tym przypadku jedynie krajowym ustawodawstwem, a wziął pod uwagę również orzecznictwo unijnego Trybunału Sprawiedliwości („Trybunał Sprawiedliwości”).

Sąd Dzielnicowy m. Wilna zwrócił uwagę, że według orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, **imię i nazwisko osoby jest jednym z elementów składowych jej tożsamości i życia prywatnego, które podlegają ochronie na podstawie art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.** Wprawdzie litera prawna nie odnosi się jednoznacznie do imienia i nazwiska, a do ochrony życia prywatnego i rodziny, ale należy mieć na uwadze, że nazwisko jest środkiem identyfikacji osoby i przypisania jej do określonej rodziny. O czym mówi Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 maja 2011 roku (sprawa C-391/09 – *Runevič-Vardyn i Wardyn*). W orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości podkreśla, że odmowa zmiany imion i nazwiska obywatela państwa członkowskiego oraz uznania imion i nazwiska nabytych w innym państwie członkowskim może stanowić ograniczenie swobód przyznanych w art. 21 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”), jeżeli ma ona charakter powodujący dla tego obywatela „poważne niedogodności” na płaszczyźnie administracyjnej, zawodowej i prywatnej.

Sąd Dzielnicowy m. Wilna powołał się również na sprawę rozstrzygniętą przez Komitet Praw Człowieka ONZ w 2010 r. w sprawie *Leonid Raihman przeciwko Łotwie*. Komitet po rozpatrzeniu wniosku skarżącego *Leonids Raihmans* o zmianę nazwiska na jego pierwotną formę „*Leonid Raihman*” **uznał odgórną zmianę imienia i nazwiska za nieuzasadnioną i stanowiącą arbitralną ingerencję w życie prywatne skarżącego oraz stwierdził naruszenie art. 17 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.** Oświadczył, że przymusowa zmiana imienia i nazwiska stanowi bezprawną ingerencję w życie prywatne jednostki i narusza prawa człowieka.

Ze wspomnianego wyżej orzecznictwa wynika bezpośrednio, że **używanie własnego imienia i nazwiska jest integralną częścią prawa do życia prywatnego i rodzinnego,** a ingerencja państwa w tym zakresie poprzez zakazanie oryginalnej pisowni imienia i nazwiska danej osoby może być dokonana tylko wtedy, gdy jest proporcjonalnym

środkiem do osiągnięcia uzasadnionych celów. Co więcej, dane z Rejestru Mieszkańców pokazują, że w ważnych osobistych dokumentach wydanych przez Republikę Litewską widnieją imiona i nazwiska obywateli Litwy z literą „w”. Nie mówimy więc o przypadku całkowicie odosobnionym, a skoro **na Litwie zamieszkuje sporo osób noszących nazwiska i imiona zawierające łacińską literę „w”, to jest oczywiste, że wnioskodawczyni również powinna mieć możliwość zarejestrowania swojego małżeńskiego nazwiska w litewskich dokumentach w jego oryginalnej formie, inaczej mielibyśmy do czynienia z bezpodstawną dyskryminacją.**

Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) udziela pomocy prawnej osobom dotkniętym problemem oryginalnej pisowni imion i nazwisk w dokumentach osobistych. Pomocy prawnej udzielają prawnicy EFHR. Pomoc prawna obejmuje porady, sporządzanie dokumentów i reprezentowanie w sądzie. Wszystkich zainteresowanych zachęcamy do rejestracji drogą mailową na adres info@efhr.eu lub telefonicznie pod numerem + (370) 691 50 822.